

Hongkongilainen animaatio

yhdistää piirrosta ja tietokonetta, itää ja länttä

Harri Römpötti

Vaikka Hongkongissa tuotetaan yhä paljon elokuvia, animaatiota ei tehdä juuri ollenkaan. A Chinese Ghost Storyn piirretty versio on ensimmäinen pitkä animaatio vuosiin, muttei sentään kautta aikojen.

Hongkongin keväisillä elokuvafestivaaleilla oli laaja näyttely paikallisen elokuva-arkiston aarteista: julisteita, valokuvia, pukuja, esineitä - ja seassa joitakin vihjeitä Hongkongin animaation historiasta.

Vanhin säilynyt hongkongilainen animaatio on Wong Wikin ohjaama nukke-elokuva Princess Hibiscus vuodelta 1957. Kuvien perusteella se näytti crit-täin komealta. Ensimmäinen nukkeanimaatio tehtiin jo vuonna 1948.

Old Master Cutea vuodelta 1982 tituleerattiin ensimmäiseksi täyspitkäksi väripiirretyksi. Siitä voinee päätellä, että mustavalkoisia pitkiä animaatioita on tehty jo aiemmin. Old master Cute vaikutti kuitenkin sekä teknisesti että sisältöltään melkoisen simppeiltä.

Chinese Ghost Story ei sen sijaan ole ollenkaan simppele. Siinä on onnistuttu yhdistämään melko näppärästi perinteinen piirrosanimaatio ja moderni kolmiulotteinen tietokonejälki. Karkeasti ja kaiken taustat ja ihmiset on tehty perinteisesti piirtämällä ja erilaiset otukset

tietokoneella.

Alkuperäinen Ching Siu-Tungin ohjaama Aavesoturi vuodelta 1987 on Hongkong-elokuvan klassikoita, hurjaa vauhtia etenevä toimintakomedia nuoresta veronkeraajasta kauniita naisaaveita kuhisevassa autiossa temppeleissä.

Animaatioversion on käsikirjoittanut ja tuottanut muun muassa Peking Opera Bluesin ohjaaja ja Aavesoturin tuottaja Tsui Hark. Ohjauksesta vastaa Andrew Chan. Hark on Hongkongin menestyneimpiä elokuvantekijöitä. Ghost Storya markkinoidaan hänen nimellään ja se lienee aika pitkälle Harkin luomus.

"Animaation kentällä meillä ei ole Hongkongissa valmiita hahmoja, joihin tukeutua. Valitsimme Aavesoturin lähtökohdaksi, koska se on täynnä fantasiaa ja sopi siksi animaation lähteeksi. Se oli myös sopivan kiinalainen aihe. Meidän oli aloitettava animaatio suunnilleen nollapisteestä", Hark on selittänyt lähtökohdiaan.

Tarina on muuttunut melkoisesti matkalla animaatioksi. Päähenkilö on nuorentunut ja samalla koko animaatio-versio on suunnattu selvästi nuoremmille kuin alkuperäinen Aavesoturi.

Aavesoturi oli erinomainen taidon-

näyte siitä, miten halvalla voidaan tehdä varsin sympaattisia erikoistehosteita, kummituksia ja luurankoja sun muuta. Eivät ne Hollywoodin miljoonapajojen rinnalla kovin uskottavilta näytä, mutta mukavan kotikutoisilta kyllä. Taitava elokuvakerronta paikkaa monta puutetta.

"Animaation etuja on organisuus. Mikä tahansa voi muuttua eläväksi hahmoksi: tikkaat, teekannu, riisikulho... Tarvitsee vain laittaa niille silmät ja panna ne liikkumaan. Edes tietokoneella samaa ei voi tehdä näytelmäelokuvassa. Ne eivät näyttäisi uskottavilta", Hark pohtii.

Osa Ghost Storyn animoinnista on teetetty Japanissa, koska Harkin harmiksi Hongkongissa ei ollut tarpeeksi osaavia alan ammattilaisia. Alunperin työhön aiottiin käyttää taiwanilaisia studioita, mutta japanilaiset osoittautuivat nopeammiksi ja halvemmiksi.

"Japanilaiset animet perustuvat yleensä mangaan. Amerikkalaiset puolestaan eivät yleensä perustu sarjakuviin. Ne ovat elokuvallisesti itsenäisiä. Me yritimme luoda oman tyylimme animen ja Disneyn väliltä. Kokemuksen puutteen vuoksi se oli todella vaikeaa."

Osittain siinä on kuitenkin onnistuttu. Ghost Storyssa on mörköjä siinä kuin keskiverto animessa, mutta paljon

Chinese Ghost Story

enemmän huumoria. Hirviöt ovat paljon söpömpiä kuin animessa. Niissä näky selkeimmin kiinalainen kuvitusperinne.

Tarinan juoni onhieman turhan tempoilleva, mutta muuten kiinalaiseksi jälleensyntynyt Disney olisi saattanut tehdä jotain tällaista. Hark onkin opiskellut elokuvaa aikoinaan Yhdysvalloissa ja käynyt taannoin monen muun hongkongilaisen tapaan kokeilemassa onneaan Hollywoodissa.

Sankarciden tarkoituksena on alkuperäisen Aavesoturin tavoin pelastaa aaveeksi juuttuneen tytön sielu takaisin jälleensyntymän kehään. Tarinan loppuhuipennus on koko elokuvan parasta antia.

Pelastus käy reinkarnaatiojunalla unoituksen vasaroiden välistä. Juna vie sieluja kohti jälleensyntymää, mutta matkalla vasarat takovat pois muistot entisestä elämästä. Nuoren parin täytyy välttää vasarat, jotta voisivat löytää toisensa uudessa elämässä.

Muutoin tyhjäänpäiväisen tarinan lopussa on nähty Hongkongissa vertauskuva entisen brittien siirtokunnan paluusta Kiinan hallintaan viime vuonna. Hark tuntuu haluttomalta kommentoimaan vertausta. Sen sijaan hän suunnittelee jo seuraavaa piirrettyä.

"Sen nimi on Shen Zhou - Henkien maa, siis Kiina. Siinä on tarkoitus käsitellä kiinalaisille vielä lähisempiä aiheita."

A Chinese Ghost Story -animaatio tulee Rakkautta ja anarkiaa -festivaalille syyskuussa. Tsui Harkin kommentit on lainattu Hongkongin elokuvafestivaalien paikallisten elokuvien kataloogista.

Stuttgartin juhlat

Heikki Jokinen

Stuttgartin huhtikuinen animaatiofestivaali on hyvin järjestetty tapahtuma. Vieraita kutsutaan runsaasti, heistä pidetään huoli, asiat tapahtuvat ilmoitettuun aikaan sekä ilmoitetussa järjestyksessä ja elokuvat esitetään kunnan laitilla ja tiloissa.

Asiaa helpottaa raha, sitä oli parillisina vuosina pidettävän festivaalin budjetissa tällä kertaa 1,2 miljoonaa Saksan markkaa (3,6 miljoonaa Suomen markkaa). Kaikille kansainvälisen kilpailusarjan ohjaajille tarjottiin matkalippu Stuttgartiin sekä majoitus. Rahat tulevat osavaltion kulttuurirahoista sekä sponsoreilta, joista pienin ei ole kaupungissa si-

Annecy goes annual

Heikki Jokinen

Maaailman mittavimmaksi animaatiotaapahtumaksi kasvanut Annecyn festivaali on perinteisesti pidetty joka toinen vuosi. Alan kasvu ja festivaalin oheen syntyneiden MIFA-myyntimessujen suosio sai Annecyn siirtymään jokavuotiseksi.

jaitseva Mercedes-Benz.

Stuttgartin festivaali on taideanimaation festivaali, kuten festivaalijohtaja Albrecht Ade luettelossa painottaa. Kasvava digitaalinen käyttöanimaatio on nivottu mukaan nyt kolmatta kertaa pidetyllä luennoista ja messuista koostuvalla Film&Media Exchangeilla.

Kilpailusarjoja on kolme: kansainvälinen, lastenanimaatio sekä oppilastyöt. Film&Media Exchangin yhteydessä on 3D-tietokoneanimaatiolle oma kilpa. Yhteensä sarjoissa jaettiin palkintoja 298.000 Saksan markan (900 000 mk) verran, osa niistä tuotantopalveluina. Yhteensä palkintoja oli kymmeniä.

Kansainvälisen sarjan pääpalkinnon sai kanadalainen Graigh Welch elokuvasta How Wings Are Attached to the Backs of Angels. Se on outo tarina omaa lintuaan rakentavasta miehestä, kuvitaan sarjakuvapiirtäjä Jacques Tardin varhaiset työt mieleen tuovaokuva.

Toisen suuren palkinnon sai venäläinen Valentin Olschwang elokuvastaan Rozovaja kukla. Vaaleanpunainen nukke. Pro Sieben -kanava palkitsi venäläisohjaaja Juri Tserenkovin humoristisen Le Grande Migration, Suuri muutto.

Palkittujen joukossa oli myös kaksi visuaalisesti samankaltaista elokuvaa, britti Ruth Lingfordin Death and the Mother sekä ranskalaisen Marie Paccoun Tampereen elokuvajuhlien pääpalkinnon tänä vuonna oppilastyö voittanut Un Jour.

Molemmat ovat samalla tekniikalla tehtyjä 2D-tietokoneanimaatiota, jyrkän mustavalkoisia linoleikkausta muistuttavia tarinoita. Ne on piirretty hiirikynällä tietokoneen erilliselle grafiikkalevyllä, josta ne on voitu skannata suoraan koneen muistiin. Erona on ohjelma, Lingford käytti Animoa ja Paccou Tic Tac Toonia.

Tämä herätti närää, sillä se sotki monen muun festivaalin vakiintuneen aikataulun. Animaattoreiden maailmanjärjestö ASIFA kritisoi Annecya, sillä näin Annecy rikkoi aikanaan sen suojaksi tehtyjä ASIFA:n suojelemien festivaalien sääntöjä.

Tänä vuonna Annecyn festivaalilla oli Oslon animaatiofestivaalin järjestämä pohjoismais-balttilainen retrospektiivi. Sen neljässä näytöksessä nähtiin myös suomalaisia animaatiota. Ne olivat Milla Moilasen Deep, Antonia Ringbomin ja Jaana Wahlforssin lapsen uni sekä Katriina Lillqvistin Tyttö ja sotilas.

Lyhytelokuvien lisäksi nähtiin norja-

laisen Ivo Caprinon hieno kokoillan nukke-elokuva Pilvikallion vauhtikisat (1975). Se on Norjan katsotuim elokuva, jonka on nähnyt yli viisi miljoonaa norjalaista. Saavutus on hyvä neljän miljoonan asukkaan maassa.

Oslo Animation Festival teki esitysarjasta oman tyylikkään vihkosen. Sarjan täydennyksenä nähtiin omina näytöksinään virolaisen Priit Pärnin sekä tanskalaisen Leif Marcussenin animaa-

tiota.

Pohjoismaista lyhyt- ja dokumenttielokuvaa edistävä Filmkontakt Nord pystytti MIFA:an oman tuottajien osaston, jolla oli esillä yli 50 pohjoismaista animaatiota. Se teki myös elokuviat tyylikkään luettelon.

Tänä vuonna pääpalkinnon sai belgialaisen veteraanin Raoul Servaisin Nachtvinders, Yöperhoset. Erikoispalkinnon saivat ranskalaisen Laurent Gordi-

ardin The Man with the Pendulous Arms sekä virolaisen Riho Untin vauhdikas nukke-elokuva Tagassi Europasse. Se on tuotettu Suomessa.

Pitkien elokuvien sarjassa palkittiin yhdysvaltalaisen Bill Plymptonin sketsikokoelma I Married a Strange Person ja tv-animaatioiden sarjassa venäläisen Konstantin Bronzitin Die Hard.

(AL SUIVRE)

Heikki Jokinen

Ranskalainen sarjakuvalehti (A Suivre) on lopetettu. Viimeinen numero ilmestyi alkuvuodesta. Lehden merkitys nykyaikaisen sarjakuvan kehitykselle erityisesti sisällön osalta on erittäin suuri. Ensimmäisen numeron ilmestyminen myyntiin helmikuussa 1978 oli viimeinen sinetti sarjakuvan aikuistumiselle.

Pääkirjoitus kirjasi lehden linjan yksinkertaisesti: tämä ei ole lehti aikuisille, tämä on aikuinen lehti. (A Suivre) vapautti kerronnan sen pahimmasta ikeestä, albumin 48 sivun määrämistä. Se keskittyi tekijöihin, ei sarjojen toistuviin sankareihin.

Suomalaiselle lukijalle lehti tarjosi varsinkin alkuvuosinaan harvinaisen ikkunan sarjakuvan sen hetkisten johtavien tekijöiden uuteen tuotantoon. Suomeksi viime vuosikymmeninä käännettyjä aktiiviset eurooppalaiset sarjakuvantekijät löytyvät valtaosin myös (A Suivren) sivuilta.

Lehti julkaisi jatkokertomuksina lähinnä ranskalais-belgialaisten, mutta myös muiden eurooppalaisen laatusarjakuvan keskeisten tekijöiden töitä, josta myös nimi (A Suivre) eli (Jatkuv) juontuu.

Tekijät saivat tehdä sen pituisia tarinoita kuin heistä tuntui sopivalta, avainsana oli eepisyys. Tärkeintä oli sisällön painoarvo. Sarjakuva siirtyi lähemmäksi kirjallisuutta kuin koskaan aiemmin, ja käyttöön tuli myös

uusi termi BD Roman, sarjakuvaromaani.

Lehden sivuilla vierailivat tuhaan aluksi Jacques Tardi, Auclair, Hugo Pratt ja Jean-Claude Forest, sittemmin Benoit Sokal, Max Cabanes, Boucq, Jose Muñoz ja Jacques de Loustal.

Pitkä ja vaikuttava tekijöiden lista kattaa lähes kaikki ne ranskalaisen kielialueen nimet, jotka yhdistämme kypsaan kerrontaan ja korkeaan graafiseen laatuun.

Lehden taru päättyi 20 vuoden matkan jälkeen. Sarjakuva ja sen lukijakunta on muuttumassa, vanha kaava ei enää päde.

Suuren aikuisyleisön sarjakuvat siirtyvät taka-alalle ja esiin astuu Ranskassakin uusi japanilainen tai yhdysvaltalainen populaarisarjakuva. (A Suivren) kaltaiset jatkosarjalehdet ovat kaatuneet yksi toisensa jälkeen, uusi BoDoi on jo astetta kevyempi.

Vanhan polven arvostetut tekijät siirtyvät kannattavampiin puuhiin: taidegallerioihin, kuvitukseen, elokuvaan, grafiikkaan. Uudet tekijät luovat jo aivan toisenlaista sarjakuvaa, kevyempää ja henkilökohtaisempaa. Se tavoittaa monia pieniä yleisöjä, ei enää yhtä suurta.

Viimeisen numeronsa (A Suivre) teki tyylikkäästi. Se tilasi joukolta tekijöitä muutaman sivun sarjakuvan, joka on heidän lehdestä julkaistun tarinansa uusi alku, loppu tai lisäys. Tu-

loksena oli 31 jatkokertomusta.

Baru piirsi Auringon valtatie -tarinansa Alexandren tekemään sarjakuvaa seikkailuistaan, Milo Manara vei Giuseppe Bergmanin Gustave Dorén helvettiin ja Didier Comes piirtää kääpiön mietteet Silencen kuoleman jälkeen. Jose Muñozin kaksisivuinen Alack Sinnerin tyttären uni on hänen ensimmäinen julkaistu värisarjansa. (A Suivren) kuolema ei merkitse ranskalaisen laatusarjakuvan kuolemaa. Se ilmestyy edelleen albumeina ja ne löytävät omat ostajansa, jos kohta entistä harvemmat. Uudet tekijät täyttävät syntyvän aukon.

Eräät piirtäjät ovat huomauttaneet, että lehden kuolema vie sarjakuvan pitkiksi ajoiksi yleisön silmistä. Aiemmin lehdestä julkaistava uusi tarina oli koko ajan esillä, nyt vain ilmestyessään albumeina.

Uusiakin ratkaisuja löytyy: Jacques Tardin seuraava Adele Blanc-Sec -albumi alkaa ilmestyä elokuvassa sanomalehti Liberationissa sivu kerrallaan.

Viimeisessä (A Suivre) -lehdestä haastateltu Francois Bourgeon muistuttaa, etteivät (A Suivren) lukijat ole minnekään hävinneet. He ovat edelleen kiinnostuneita tatterista, elokuvasta ja kaikesta kirjallisuudesta.

Halkeus ei paista nykysarjakuvan klassikko Mocchiuksenkaan haastattelusta. Päästäkseen Panthoniin on ensin kuoltava, hän muistuttaa.